PLACCAET

Vanden

Thienden ende Twintich-sten Penninck/ op alle roerende ende onroerende goederen inde Nederlandtsche Provintien.

Wt-gegheven by den Coninck van Spaengien/ inden Jare M.D.LXXXI.

Daer by ghevoeght is.

De groote alteratie ende beroerte die inde Nederlanden (omme de publicatie van't voorsz Placcaet, eñ het aendrijven des selvighen door den Hertoge van Alba)ghevolght is.

Na de Copye

Ghedruckt tot Brussel/ by Michiel van Hamont.

Anno M.D.LXXXI.

Met Privilegie.

Extract van t'Previlegie.

By opene brieven van Octroye / in date vanden v^ten. dach April / xv^c. tseventich nae Paesschen: Is gheconsenteert ende gheaccordeert Michielen van Hamont / gheswozen Drucker / woonende binnen der Stadt van Bruessele: te mogen printen oft doen printen / de Placcaten ende Ordinancien onses Heeren des Coninck / die voortaen inde Landen van herwertsovere uyt gheroepen ende gepubliceert sullen worden / in sulcker forme ende talen als die sullen worden ghemaeckt ende geexpedieert. Ende de selve vercoopen ende distribuerẽ alomme binnen de selve Landen. Ende dat voor eenen tijdt ende termijn van ses jaren. Al t'selfde breeder blijckende by t'inhouden vande voorseyde brieven van Octroye daer op gheexpedieert.

Geteeckent

D'Overloepe.

Byden Coninck.

ONSEN lieven ende ghetrouwen die Cancellier / en luyden van onsen Rade in Brabandt / saluyt ende dilectie. Alsoo gheduerende den tijdt ende termijn van twee Jaren, dat die Staten van onse Landen van herwertsovere respectivelijc gheaccordeert hebben op te bringhen ende furnyeren zekere quoten ende sommen van penninghen in plaetse ende voir de redemptie vanden Thienden ende Twintichsten Penninck / op de vercoopinge van alle roerende ende onroerende goeden / die sy ons daer te voiren in generael gheconsenteert hadden. Wy / by experientie ghesien ende bekent hebben / die groote swaricheden daer op gheresen / soo wel om te verghelijcken heure quoten ende aendeelen / als op de middelen byde voorschreven Staten elck int syne gheadvyseert / om de selve quoten te vinden ende opbrenghen. Ende boven dien dat de voorschreven middelen niet sufficient en zijn gheweest / om de voorschreven quoten te furnyeren / De selve bevonden worden niet alleenlijck den Ondersaten vande Landen daer die ghelicht worden / seer hinderlijck ende onaenghenaem / maer worden oock byde selve Staten / d'een Naebuer teghens den anderen geimpugneert ende ghequereleert / als hen prejudiciabele ende hinderlijck wesende. Ende al noch meer soude / indien men de selve wilde continueren / Mitz welcken / begheerende die swaricheden voorschreven te excuseren / ende onse Landen / ende de goede Ondersaten van dien / te verlichten ende soulaigheren / soo veel ons moghelijck is / zonderlinghe om den selven Staten t'beste ende t'meeste contentement te gheven dat doenlijck werdt. Ghemerckt oock dat eenighe van dien expresselijcken ondersproken hebben / dat die voorschreven quoten niet verlingt ende ghecontinueert en souden worden boven die voorschreven twee Jaren / ende dat die twee principaelste Staten van Brabant ende van Vlaendren / ende eenighe andere altijdts meer gheneghen zijn gheweest om de bede by generale middelen te vinden / dan by particuliere quoten ende aen-deelen diemen elcken van hen besondere eysschen soude / zoo sy tot verscheyden stonden verclaert hebben / ende zonderlinghen by den accoorde van heure quote / heeft ons voor t'bequaemste ende expedieuste ghedocht / den voorschreven voet vande ghenerale middelen te aenveerden. Ende want wy onder de selve gheenen beteren voet oft middel / noch ghelijcker oft der Ghemeynte minst hinderlijck en vinden / dan den ghenen vanden Thienden penninck op de vercoopinghen vande roerende goeden ende den XXten. vande onroerende goeden / tot laste vanden vercooper: Ende insghelijcx op t'ghene dat uyt onse voorschreven Landen van herwertsovere ghesonden soude worden te Lande oft te Water inde selve ghewassen / ghegroeyt oft ghewrocht wesende / t'welck ons by de voorschreven Staten generalijcken gheaccordeert is geweest / somen hen in't beghinsel van onsen weghen verclaert heeft / hoe-wel dat wy eerst ende al vooren / om hen contentement te gheven / zulcx wel hebben willen experimenteren by anderen wege voor de voorschreven twee Jaren. Hebben wy gheresolveert / soo wel om de voor-

schreven Staten niet te travellleren met nieuwe Handelinghe oft Negotiatie/ als om hun meeste Welvaert ende verlichtinghe/ soo voorsept is/ ter executie te stellen t'accoord dat sy ons ghegheven hebben / aengaende die ophebe vanden voorschreven Xten. ende XXten. Penninck op de vercoopingen vande voorschreven roerende ende onroerende goeden/ende het vervoeren ende uptsepnden vande Waren ende Coopmanschappen upt onse voorschreven Landen van herwertsovere / met behoorlijcken moderatie ende zulcke / als hier na verclaert sal worden. WAEROMME, wy dese saken aenghemerckt/ Ende willende dat onse voorschreven Resolutie effect sortere. Hebben by Rijpen Rade ende Advijse / Ende ter deliberatie van onsen zeer lieben ende zeer beminden Neve / Ridder van onser orden/ Stadthouder / Gouverneur ende Capiteyn generael in onse Landen van herwertsovere, die Hertoghe van Alve/ Marquiz van Coria etc. Gheordonneert ende ghestatueert/ ordineren ende statueren by desen/ Dat zedert den xixten. dach van Augusto naestcomende/ wesende den verschijndach vande twee Jaren/ gheduerende de welcke die Staten van onse voorschreven Landen van herwertsovere gheaccordeert hebben hun voorschreven quoten te betalen: Die ophebe ende lichtinghe van t'recht vanden Xten. ende XXten. Penninck / boven ghementioneert / beghinnen sal loop te hebben ende ontfanghen worden by onse Officiers / Collecteurs ofte Pachters / na upt-wijsen der Instructien daer op ghemaeckt / ende die moderatie die wy deshalven gheaccordeert hebben opde Remonstrantien vande voorschreven Staten / ende die beloften van onsen weghen ghedaen ten tijde dat sy ons t'voorschreven Recht gheaccordeert hadden / hebbende de op-hebe van dien zulcx ghemodereert/ dat men met redene niet en sal kunnen segghen / Die Negotiatie / Neeringhe ende Trafficque/noch oock die Manufacture oft Hantwerck daer by verhindert oft gheinteresseert te syne / Maer sonder aenschouw te nemen op't interest dat wy midtsdien van onser sijden sullen moeten dooghen: hebben wy wel willen voldoen/ t'ghene des de voorschreven Staten/in aensieninghe vande voorschreven Remonstrantien ende beloften dienthalven hebben moghen verhoopen ende verbepden.

I.

Volghende welcke moderatie / Ende willende orden stellen dat die op-hebe van t'voorschreven Recht niet en causere eenighe diversie vande Neeringhe/ Negotiatie ende Trafficque/ maer dat die vremde Coopluyden ende andere heuren handel ende trepn van Coopmanschap moghen continueren soo sy van te vooren hebben ghedaen: Hebben wy inden eersten van onse voorschreven recht van den Thienden Penninck/ bevrijt ende gheexempteert/ bevrijen ende exempteren by desen/ de Coopluyden die hun Coopmanschepe herwertsovere bringhen sullen / van heure eerste vercoopinghen / midtsgaders vande Coopmanschappen alhier ghebracht/ Die sy upt dese voorschreven Landen voeren ende sepnden sullen sonder de selve vercocht ofte in andere handen gedistribueert te hebben binnen de voorschreven Landē/ Ende en verstaen niet totten selven rechte te assubjecteren t'ghene dat van buyten in't Landt ghecomen sal wesen/ als t'selve daer upt ghevoert ofte ghesonden sal worden inde selfste natuere alst daer inne ghebracht is gheweest / om den inganck van dien daer duere niet te diverteren oft eenichsins te beletten. Noch insghelijcx t'ghene dat alhier gewassen/ gegroept/

gewrocht

ghewrocht oft gefabriceert is/ na dien t'selve den voorschreven Thienden Penninck eens betaelt sal hebben.

II.

Ende ten eynde dat de gene die hun goet hebben in gronde van erve ende vercoopende de vruchtē die daer af comen/ t'sy in Graen oft andersins van hun gewas/ des te beter moet eñ couragie mogen hebben om hun lant wel te bouwen/ Peerden/Hooren-beesten eñ andere op te voeden eñ houdē/ eñ hen te versien van t'ghene desmen behoeft tot sustentatie van t'leven vanden menschen. Willen wy ende verstaen dat die eerste vercoopinghe vande proprietarisen/ eygenaers/ huyrlinghen oft pachters van t'ghewas ende incommen van gronde ende erve midtsgaders die Beesten daer op ghevoedt ende onderhouden/ vercocht wesende in naturee ende in zijn selfs specie/Ooc vry ende exempt wesen sal van t'voorschreven recht.

III.

Exempterenden ende bevrijende voorts alle tweede ende andere voordere vercoopinghen die binnen s'Lands ghedaen sullen worden van alle sorten/ van Coopmanschappen/Victuaillen/Lijfftocht ende andere Waren/Assubjecterende alleenlijcken totten voorschreven Rechte de leste vercoopinghen van alle sorten van Waren die binnen den Landen/den voorschreven Rechte subject zijnde/ ghedaen sullen worden/t'zy om aldaer gheconsumeert ende ter slete ghebruyckt/ ende vertheert / oft om elders uyt de selve Landen vervoert ende ghetransporteert te worden: Alles om te onderhouden ende conserveren den handel ende treyn vande Neeringhe / Negotiatie ende Trafficque. Ende op dat t'gheene desmen vercoopt by forme van handel oft Negotiatie om voorts te vercoopen/ daermede niet belast/ belet oft becommert en worde.

IIII.

Ende aengaende die Manufactueren oft Hant-werck/ Willende t'selve voorderen ende favoriseren/ende omme gheen letsel oft becommeringhe daer inne te doen: Hebben wy oock bevrijt / ende bevrijen by desen van onsen voorschreven rechte vanden Xen. Penninck alle rouwe eñ onghewrochte Waren ende Coopmanschappen van selfs gheen perfectie hebbende om by hen selven te moghen dienen oft gheemployeert te worden / tot slete ghebruyckt oft usaige / al waert oock totte leste vercoopinghe/ ghemerckt t'selfde alleenlijck soude wesen om geemployeert te worden in ander werc ende Manufactuere / dewelcke naderhant hun perfectie hebbende / t'voorschreven Recht betalen sullen / ende dat ter lester vercoopinghe alleenlijck / soo voorseydt is: Ten ware dat na dien de selve eens gheemployeert sullen zijn tot slete / ghebruyck ende usaige / die wederom van d'een handt ter andere vercocht werden. Van welcke coopinghen ende vercoopinghen van alle dinghen die eens tot usaige ende ghebruyck ghebracht sullen zijn/ van wat sorte de selve moghen wesen / als gheensins raeckende die Negotiatie/Neeringhe/Manufactuere oft Handt-werck/ Wy niet en verstaen gefrustreert te worden van onsen voorschreven rechte vanden Xen. Penninck/ maer sal t'selve t'elcker vercoopinghe betaelt moeten worden.

V.

Maer op dat onder t'dexel vande voorschreven exemptien soo wel vande eerste als andere naevolghende vercoopingen totte leste toe. Wy niet ghefrustreert

 en wor-

eñ worden van onsen voorschreven rechte / zonderlinghe om te verhoeden ende
excuseren een infinitept van frauden / bedroch / valsche Eeden / ende andere in-
conventienten / die daer upt souden moghen rysen. Verclaren wy dat onse mey-
ninghe ende verstant is/dat alle de gene die Winckel/Taverne oft andere open-
bare plaetse houdende zijn/om int cleyne te vercoopen verthieren oft verhande-
len eenighe sorte van Ware oft Coopmanschap hoedanich die sy / t'voorseyde
Recht sullen moeten betalen / sonder te moghen allegeeren dat sy heure Coop-
manschap bupten dese voorschreven Landen ghecocht hebben / ende die eerste
vercoopers te wesen/ oft dat hun vercoopinghen vande leste niet en zijn / Ghe-
merct dat van allen tijden t'gene dat in't cleyne metter Ellen / Mate oft Ghe-
wichte vercocht wort/ gheestimeert is als ghedestineert ter-slete/ ghebruycken-
de usaige/ Daer by gevoeght dat luyden van sulcker Neeringhe/Ambacht ende
qualitept/ghemeenlijck ende in't meestendeel van de Landen ghewoonlijck zijn
hun Coopmanschap te coopen in't gros van den anderen Coop-luyden / die de
selve van bupten doen brenghen. Ende indien sy andersins deden/ en soude t'sel-
ve niet wesen sonder groote presumptie van ons te willen frauderen in onsen
voorschreven rechte.

VI.

Wesende oock onse meyninghe ende verstandt hier van te ghebruycken inder
voeghen ende manieren voorschreven / by forme van preuve oft essaye / ghelijck
ghedaen is gheweest van die quoten ende aen-deelen inde twee Millioenen die
den voorschreven Staten gheeyscht zijn gheweest voor die redemptie van t'voor-
schreven Recht/zonder aenschouw te nemen dat wy daer van min sullen trecken
dan die voorschreven twee Millioenen. Prefererende die ruste ende verlich-
tinghe vande voorschreven Staten voor onse eyghen schade ende interest soo
voorsz. is. Ende in ghevalle wy by experientie bevonden/dat opde executie van
dien eenighe vande voorschreven Staten voorquame eenighe swarichepdt/ in-
convenient oft merckelijcke schade : op t'stuck vander Neeringhe / Negotiatie/
Manufactuere / oft Handt-werck. Soo verstaen wy daer inne sulcken orden
ende remedie te stellen/als wy tot minder grief ende hinder van onse Ondersa-
ten alsdan bevinden sullen te behooren / inder voeghen dat sy ghewaer sullen
worden vanden goeden wille ende affectie die wy tot hun draghen. Ende sullen
hen bat te vreden ende meer verlicht ende ghesoulaigeert vinden / dan sy tot nu
toe gheweest hebben/ metten last van huere quoten te vinden.

VII.

Wel verstaende dat al t'selve sy / sonder prejuditie van onsen voorschreven
Rechte vanden Thienden ende Twintichsten Penninck die de voorseyde Sta-
ten ons gheaccordeert hebben. Welcken aengaende wy verstaen in ons geheel
te blijven/niet teghenstaende dese onse moderatie.

VIII.

Reserverende voorts t'onswaerts die declaratie ende interpretatie van dese
onse jeghenwoordighe Ordinancie/ mitsgaders van daer inne orden/regel ende
policie te stellen zo wy tot conservatie van onsen voorsz Rechte/ tot verlichtinge
van onse voorschreven Ondersaten/ende om voor te comen ende verhoeden alle
frauden ende abupsen/t'selve bevinden sullen te behooren.

IX.

Ende

Ende ten eynde dat van onse voorschreven Ordinancie ende vande puncten ende articulen daer inne begrepen/ niemant ignorantie en soude mogen pretenderen. Ontbieden ende bevelen wy u/ dat ghy terstont ende sonder vertreck dese jeghenwoordighe doet kundighen/ uyt-roepen ende publiceren alomme binnen de Steden ende plaetsen van onsen Lande ende Hertochdomme van Brabant daermen ghewoonlijck is uyt-roepinghen ende publicatien te doene: Ende tot onderhoudenisse ende observatie van diere / procedeert ende doet procederen / by executie vande Penen verclaert inde Instructie / ghemaeckt op t'stuck ende op-heve van onsen Rechte vanden Thienden ende Twintichsten Penninc voorschreven: Sonder eenighe gratie / gunste ofte dissimulatie. Dies te doene mit diesser aencleeft gheven wy u volcomen macht/ authoriteyt ende sonderling bevel. Ontbieden ende bevelen allen ende eenen yegelijcken/ dat sy u t'selve doende ernstelijck verstaen ende obedieren. Want ons alsoo ghelieft: Ghegeven in onser Stadt van Bruyssele onde ronsen contre-zegel hier op ghedruckt in Placcate / den lesten dach van Julio XVc. Een-en-tseventich.

By den Coninck/
In zynen Rade.

D'Overloepe.

Ghelijcke brieven van Placcate zijn gheexpedieert ende gesonden gheweest inde Landen ende Provincien van Vlaendren / Artoys / Henegouwe/ Namen/ Hollant/ Zeelant/ Rijssel/ Dovay ende Orchies/ Doernijcke/ Mechelen/ ende Valenchijne.

Getax, vā eeū st.

Hier nae volght (t'ghene nu hier by ghevoeght is) vvat groote beroerte onder de gemeene Burgeren ende Ingesetenen ontstaen is door de publicatie van't voorsz placcaet, ende in vvat manieren den Briel ingenomen vverde.

Hiſtoriſch verhael van t'ghene ghevolght is na de publicatie van t'voorſz. Placcaet.

DE publicatie deſes Placcaets (niet tegenſtaende de ſoet-ſchÿnende woorden daer in ghebruyckt) maeckte onder den Ingheſetenen ende ghemeen volc-een groote murmuratie ende alteratie/ende den afkeer des volcx tegen den Hertoghe nam alle daghen meer ende meer toe/byſonder deur die ongewoone dierte die in deſen tÿt/niet alleen in't Cooren / maer in allen dinghen (den menſchen van noode zÿnde) was/ ſulcx dat de arme menſchen qualÿcken wiſten die coſt te winnen/ende deſe groote ſchattinghe die ſy verſtonden tot hare verdruckinghe ende meerder ſlavernye te ſtrecken / daer op commende/meenden voorts gantſchelÿck inden gront bedorven te zÿn. De Staten van Hollandt waren in de publicatie deſes Placcaets oock ſeer beladen / ende inden Haghe verghadert / omme te beraedtſlagen ende voorts te keeren bequame middelen van Remonſtrantie aenden Hertoghe van Alba vanden inconvenienten die gheſchapen ſouden zÿn uyt de publicatie ende executie vanden voorſz Placcate te rÿſen. Die Burgemeeſteren ende Wet-houders van Amſterdam maeckten voornemelÿck ſeer groote ſwarichepdt inde publicatie deſes Placcaets/jae waren in twÿffel of ſy de publicatie aldaer wilden toelaten / dan ten leſten uyt vreeſe vanden Hertoge lieten de publicatie toe/overleverende niet te min aenden Deurweerder ſeecker geſchrifte: Inhoudende de particuliere ſwarichepden van die van Amſterdam / ende die ſchade die ſy-luyden ſedert d'acceptatie vanden conſente byden Hertoghe van Alva ghedaen/gheleden hadden / namentlÿck vande Piraten ter Zee/vande Straet-ſchenders te Lande/vandẽ enorme exactien in buyten Landen van vreemde Heeren/ aenhoudinge ende beneminghe van Schepen metten Coopmanſchappen: die zeer groote ſchade ende inundatie alder Heylighen Anno 1570. geſchiet/ Voorts die voorſz groote dierte: die groote ſomme van penninghen die ſy noch moſten opbrengen omme te redimeren het Caſteel ende die Spaenſche Soldaten die den Hertoghe inde voorſz Stede hadde willen leggen/ die welcke niet ſonder groote belaſtinghe vanden Borgheren ende Ghmeente en conde werden gefurneert/ daer uyt ende uyt meer andere redenen (ſeggen ſy) wel lichtelÿck conde verſtaen werden dat de Borgeren van Amſterdam geheel bedorven ſouden zÿn/zoo verre den x. ende xx. penninck aldaer ter executie gheleyt zoude werden/want de reſte haerder goederen noch behouden zÿnde en ſouden ſy-luyden haer ſelven ende den armen niet moghen ſuſtenteren ende onderhouden/ende byſonder/te min vermidts heur-luyden Renten/ſprekende op huyſen ende erven aen den Coninck by confiſcatie vervallen zÿnde / niet betaelt en werden/daer uyt ſulcke armoede ende ellende binnen der voorſz Stede meer als in andere Steden apparentelÿck volghen ſoude / datter voor den ſchulden/huyſen ende erven in grooten ghetale vercocht ſouden moeten werden/daer van ſyne Majeſteyt oock alſdan het beſte deel ter ſaecke vanden twintichſten penninc lichten ſoude / proteſterende dat ſy-luyden overmidts die voornoemde miſerie ende gheheele deſolatie vande arme Ghemeente inde publicatie vant voorſchreven Placcaet niet en condẽ conſenteren dan in der formen ende manieren gelÿck

ſy in't

sy in't consent vanden voorsz thienden ende twintichsten penninck by den Staten van Hollandt over twee Jaren ghedraghen / verclaert hadden / ende dit al ten eynde zy Regierders als goede Ondersaten van syne Majesteyt te beter ende bequamer deselfde syne Majesteyt ende syne Excellentie die voorsz miserie ende gheheele desolatie / bysonder vande arme Ghemeente der selver Steden souden moghen doen remonstreren ende verthoonen / omme / soo vande executie van't voorsz Placcaet verlicht ende gevrijt te worden / ende versochten dat den Deurweerder dit selve in syn relatie soude ghelieven te annoteren / ende haer Regeerders daer van te leveren Copye.

Maer de Hertoghe van Alva in plaetse van medelijden te hebben mette miserie ende elende des volcx / heeft dit seer qualijcken ghenomen / bysonder soo sy hen teghen de executie vanden thienden penninck opposeerden / ja dat meer is heeft die Burgemeesteren van Amsterdam ter saecke voorschreven in Rechte doen roepen voorden Provintialen Rade van Hollandt / doende aldaer seeckeren eysch dat sy zouden ter zaecke voorschreven ghecondemneert werden in een boete van veel Duysenden / waer teghens sy luyden gedaen hebben hare defentie / door hare Advocaté / Meester Johan van Treslongh ende Nicolaes Diert / die de saecke van Amsterdam opentlijcken op de rolle verdedighden / doch zijn eyntlijcken ghecondemneert geworden in een boete van vijff-en-twintich Duysent guldens. Die Burghemeesteren van Amsterdam hebben daer op gheappelleert ende deur hare Ghedeputeerden aenden Rade tot Mechelen overghelevert hebbende haere Requeste inhoudende haere grieven ende beswaernissen / versochten om in appel ontfanghen te worden / dan kreghen voor apostille / Fiat sermo Ducis, t'welck de Burghemeesteren gherelateert zijnde ende wel wetende dat sy vanden Hertoghe niet goets en hadden te verwachten / alsoo sy wisten de condemnatie deur des Hertoghen bevel geschiet te zijn ende dat hy over sulcx henluyden partye formeel was / hebben de saecke alsoo laten berusten / verwachtende wat hen voorder dien aengaende soude ghemoeten / dan en is de sententie jeghens hen-luyden niet ter executie ghestelt noch en hebben die boeten niet betaelt / deur de troublen die ghevolght zijn in't naervolghende Jaer / die hem vele van syn straf voornemen deden veranderen / oft ten minsten niet in't werck stellen.

Die Staten vande voorsz Patrimoniale Landen zijn inde publicatie deses Placcaets niet wel te vreden gheweest / ende naer dat sy-luyden in hare particuliere vergaderinghen daer op gheraetslaeght hadden / hebben goet ghevonden hare Ghedeputeerde te seynden aenden Hertoge omme te remonstreren ende verthoonen dat die geheele bederffenisse ende desolatie van den Lande daer uyt was te verwachten / ende over sulcx ootmoedelijcken te versoecken dat syn Excellentie ghelieven wilde d'executie van t'selve Placcaet op te houden / ende hen-luyden daer van te bevrijen / ende in plaetse van dien hem met eenighe andere schattinghe / de Ghemeente niet soo schadelijck te contenteren / eenighe Staten vande Provintien hebben hen oock willen excuseren dat sy niet en hadden gheconsenteert / dan alleen op conditie soo verre alle de Provintien

daer inne consenteerden/ende dewijle die van Vtrecht niet mede en hadden ghe-
consenteert/nochte als noch en consenteerden/dat sy daerom in haerluyden con-
sent opgehouden waren: Andere Provintien versochten dat hy voor henluyden
aenden Coninck soude schrijven/ten eynde de selve ghelieven soude hen-luyden
noch andere moderatie toe te laten ende te vergunnen/eenige wilden daeromme
zelve hare Ghedeputeerde aen syne Majesteyt seynden. Somma daer was een
groote alteratie/ende beroerte in't gantsche Lant/dies niet te min/bleef de Her-
toghe al even hertneckich/ende wilde daer mede voort/segghende sulck expres
bevel vanden Coninck te hebben ontfanghen/hy was oock seer ghestoort op die
van Vtrecht/niet alleen op dat sy inde lichtinghe vanden thienden ende xx. pen-
ninck niet en hadden willen consenteren/maer oock om dat sy vande sententie
by hem t'haren achterdele gewesen/aenden Coninck hadden gheappelleert/oock
mede dat sy aenden Coninck over hem ende het Spaensch Garnisoen hadden
derven claghen/ende dat sy oock op dese vergaderinghe hare Ghedeputeerde
niet mede te Hove en hadden gheschickt/nemende daer uyt oorsaecke op die van
Vtrecht ghelijck of sy-luyden alleen d'oorsaecke waren gheweest dat d'andere
Landen in ghebreecke waren om te consenteren in de executie van den Thien-
den Penninc/hoewel die Staten van Vtrecht haerluyder saecke met gheen an-
dere Landen ofte Staten en hadden gecommuniceert/also sy-luyden sustineer-
den haerluyder saecke met die vande oude Patrimoniael Landen niet gemeens
te hebben/alsoo sy behoorden ghereeckent te werden onder die nieuwe aengeco-
men Landen/die haer selven goetwillichlijcken onder de beschherminghe vande
Keyserlijcke Majesteyt hoochloflijcker memorie onder seeckere conditien had-
den begheven. Daeromme de Hertoghe van Alva niet jegenstaende het schrij-
ven vanden Coninck aen hem in faveur van die van Vtrecht gedaen/oock niet
jegenstaende dat de Schepen vandē Prince van Orangien/diese de Water-Geu-
sen noemden noch op Zee waren/ende dat ontrent Vtrecht gheen vyanden en
waren/soo heeft hy nochtans de Spaengiaerden in Hollant legghende so bin-
nen Haerlem/Leyden/Delft/als inden Briel van daer ghenomen/ende die int
Sticht van Vtrecht ghesonden/omme aldaer wederom binnen der Stadt ghe-
leydt te werden.

De Prince van Orangien en ruste in alle dese tijdt

niet maer practiseerden nachten ende daghen niet anders dan omme den Herto-
ghe van Alva te krencken/hy schreef en dede schrijven aen allen canten bysonder
in Hollant ende Zeelant daer hy meende faveur te verwerven/maeckte vele se-
crete verbonden ende handelinghe om ter ghelegheder tijt te wercke te stellen/
gaf commissien aen verscheyden ghevluchte persoonen ende particuliere Bor-
gheren van Steden/dat sy souden handelen ende tracteren mettē Inwoonderen
vande selve Steden/ende die selve voorhouden die goede ende sonderlinge affec-
tie die hy hadde omme metter hulpe Godts heurluyder endē het gantsche Lant
te verlossen vande tyrannye ende slavernije daer inne sy waren/ende henluyden
daeromme te inouceren ende vermanen/dat sy tot dien eynde hen elcx naer hae-
re macht ende qualiteyt/met eenighe sommen gelts souden willen bystaen/ende
voorts mette selve handelen ende tracteren/dat so wanneer hy met eenen tame-
lijcken hoop Crijghs-volcx zoude comen om het lieve Vaderlandt te verlossen/
sy-luyden

sy-luyden hem alsdan toe-vallen ende daer inne alle hulpe ende bystant doen souden/ ende dat sy alsulck Garnisoen als die Hertoghe van Alva oft yemants anders van synen wegen henluyden soude willen seynden/ niet en souden in-nemen ofte ontfanghen/maer datse hem/ ofte die ghene die hy hen-luyden tot heure bewaringhe ende bescherminghe seynden souden/haer Steden/Vlecken/eñ Plaetsen openen souden/ ghevende wijders de voorsz persoonen oock last/macht ende authoriteyt om tot dien eynde mette selve Steden/Vleckē ende Plaetsen te handelen sulcx als sy tot welvaren ende vorderinghe vande gemeene saecke eñ zijnen dienst souden bevinden te behooren / henluyden belovende dat hy hen soude houden in heure oude Rechten / Vrijheden ende Privilegien / ghelijck sy voortijden gheweest waren/oft anders nieuwe maecken/ suicke als met gemeynen accoorde goet bevonden soude werden. Dese persoonen deden vast haerluyden beste/ omme haerluyder Commissien te wercke te stellen/vonden oock vele persoonen daer toe willich ende wel ghesint bysonder in Hollant / daer toe seer holp grooten haet diese generalijcken hadden op den Hertoghe van Alva ende die Spaengiaerden / ende nam desen haet daghelijcx meer ende meer toe/dewyle den Hertoghe / sonder te willen letten opte Remonstrantien vanden Staten mette executie vande collectatie vanden Thienden eñ Twintichsten pennic wilde voorts procederen/want hy en dacht nerghens min op dan dat de Prince eenige macht soude becomen omme hem eenighe Oorloge aen te doen/ ende noch veel minder dacht hy datmen binnen s'Landts al handelden omme syn macht te crencken/ derhalven hy in slape ghewieght zijnde/ ende opgeblasen wesende van hoverdye het spreeckwoordt van de Coninck Lodewijck de elffde waerachtich most bevinden / namentlijck:

Alvvaer trotsighe hovaerdije vooren rijdt,
Daer volghen schande ende schade altijdt.

De Hertoghe van Alva en hiel in alle dese tijt niet op met grooter strengicheyt te vorderē de executie vandē thienden eñ twintichste penninck / ende niet jeghenstaende de Remonstrantien ende verthooninghen vande Staten vanden Landen / ende de presentatie van t'ghene sy-luyden hem in plaetse van dien wilden ghever t'wee Millioenen Gout S'jaers / soo wilde hy met fortse daer mede deur / segghende sulcx den expressen wille te wesen vanden Coninck/ende op dat hy dese saecke een aenvangh soude maecken/ soo heeft hy dese executie eerst willen beghinnen ter plaetsen daer hy selfs was / namentlijck binnen de Stadt van Bruyssel in Brabandt ende daer hy meende dat het ontsich van synen persoon ende het ghewapende Chrijghs-volck daer binnen legghende soo vele vermoghen zouden / datter niemandt en soude wesen of hy en soude terstondt zijn bevelen hier inne ghehoorsamen / maer hy bevandt heel anders dan hy hadde ghewaendt/ want soo eender seyt:

Soo is het gelt ende goet
Des Menschen Ziel ende Bloet.

t'Welck t'ghemeen volck niet alleen gaerne en vercrijghen / maer soecken te behouden/ bysonder wanneerse sien / datment haer wil benemen sonder noodt/

 ende

ende om haer te verdrucken ende tot ſlavernye te brenghen ende niet tot haerder beſcherminghe / want dat is een ander ſaecke ende ghelegentheydt / maer hy verachtende t'woordt van Marcus Anthonius de welcke plach te ſegghen.

Het is be:amelijcker dat ick volghe den Raet
Van ſoo vele goede vrienden t'mijnder baet:
Dan dat vele ſoodanighe vrienden ſouden volghen
Den wille van my alleen ende weſen verbolghen,

Hadde liever te volghen die Raden der gheender die op haer eyghen baet ende ghewin hoopten / hen qualijck rieden: dan die Staten des Landts de welcke kennende de gheleghentheydt ende natuere der Inwoonderen des Landts hem ten beſten rieden ende baden / daeromme hy oock het woordt van Apollo, d'welck de Roomſche Hiſtori-ſchrijvers verhaeldt / waerachtich bevandt / namentlijck:

Heete ende ſtoute raden
Al zijn ſe in't eerſte luſtich,
Ghedijen meeſt ten quaden
Zijn in't handelen hart ende onruſtich,
In gheſchiedeniſſen ongheluckich
Ende eynden druckich.

Want die ghemeen Burgheren van Bruyſſel ſiende dat de Hertoghe met de executie voort wilde/ende die aen hen luyden beginnen/en conden de ſaecke niet anders begrijpen noch verſtaen dan dat de Hertoghe in weynich tijdts alle hare goederen tot ſich trecken ende hen-luyden in groote armoede ende ondraechlijcke ſlavernye brenghen ſoude/ hatende daeromme den Hertoghe ter doot toe/ ja alle die hen hier inne wilden onderwijſen / waren teghen den herdtneckighen herdtneckich/ ende en wilden den Thienden penningh niet geven: Maer want ſy wel verſtonden dat hy't haer af conde dwinghen/als ſy het Placcaet overtraden ende cochten ende vercochten / over ſulcx ſo ſloten ſy hare Winckelen toe eñ en wilden coopen noch vercoopen / de Brouwers en wilden niet Brouwen / de Backers en wilden niet Backen/ noch Tappers niet Tappen / in ſomma daer was ſulcken ſpel ende raſernye inder Stadt ende onder de Soldaten / dat den Hertoghe ſelven vreeſde voor groote oproer ende tumulte in ſyn eyghen Hoff te ſullen ghebeuren/ hoewel men ſeyt dat ſyn meeninghe was daer mede voort te gaen ende eenighe vande principaelſte Borgheren die daer teghen waren op eenen nacht in haer deuren ofte ter venſteren uyt te doen hanghen / daer toe hy al laſt ſoude ghegheven hebben ſoomen liet luyden. De Prince van Orangien maeckt hier van oock mentie in ſyne Apologie / ſegghende dat op de ſelve ure als hy de tijdinghe kreegh dat den Briel was ingheno men/ hy alreede by hem ſelve hadde beſloten ende gheresolveert de voorneemſte ende beſte Borgers van Bruyſſel wel uytgheſocht inder nacht om den hals te doen brenghen / om datſe hen teghen deſe impoſitie gheſtelt hadden / die hy met ghewelde teghen haere Privilegien hadde doen publiceren. Want (ſeyt hy) Meeſter Karel den Beul hadde laſt om ſeventhien coorden ghereet te houden ende Lederen van thien of twaelf voeten langh: die Soldaten ſtonden al in wapenen: Ende Don Fredrico was ghecomen ten huyſe vanden Preſident Vigilius, om het dictum van haer Vonnis te beſluyten ende arreſteren/ als deſe gheluckighe tijdinghe quam voor

de goede

de goede Borgers van Bruyssel. Dese roep van d'oppositie van die van Bruyssele liep terstondt voorts in alle de Provintien ende Steden van Nederlandt / waer deur t'ghemeen volck sulcken haet teghen den Hertoghe creghen / dattet wonder was / ende hoewel hy seer herdtneckich was in syn voornemen / heeft hy moeten ghedooghen dat de Provintien hare Ghedeputeerde souden mogen seynden in Spaengien aenden Coninck omme te versoecken af-doeninge vande executie vanden voorsz Thienden Penningh: over sulcx hebben de Staten van Brabandt / Vlaenderen / Artoys / Henegouwen / Ryssel / Douwaye / ende Ochiers / hare Ghedeputeerde aenden Coninck ghesonden / ten eynde voorschreven / de welcke soo by monde als by gheschrifte aen de Majesteyt te kennen ghegheven hebben die disordre die uyt de voorschreven collectatie was gheschapen te verrijsen / ende versochten ende baden dat syne Majesteyt ghelieven wilde hem met andere middelen te laten contenteren / de welcke voor de Ghemeente niet so hinderlijck ende syne Majesteyt wel soo profijtelijck zouden wesen / stellende niet te min alles inde goede wille ende ordonnantie van syne Majesteyt / segghende bereydt te wesen tot synen dienste t'employeren lijf ende goet totten lesten druppel bloets / waer op sy-luyden naer langhe sollicitatie / des ses-ende-twintichsten Junij by provisie creghen surcheantie vande collectatie vanden Thienden ende Twintichsten Penninck.

De Prince van Orangien was in dese tijdt doende

aen alle canten om volck te lichten ende maeckte vast ghereetschap van Oorloghe teghen den Hertoghe zoo secreet hy mochte / maer de Hertoghe al wast dat hy altemet yet daer af verhoorde / en achte al t'selve niet / want hy meende dat hy soo t'onder ghebracht was / dat hy de macht noch middel niet en soude hebben omme eenighe Heyrcracht te Velde te moghen brenghen / ende oft hy alhier ofte daer eenighe schade dede t'selve en achte hy niet / ende meende dat conde lichtelijk by hem belet werden. Maer als dese tijdinge van Bruyssel ende andere plaetsen alomme liepen / begon d'authoriteyt vanden Hertoghe vast te minderen / ende men begonst wat vrijlijcker onder de Inghesetenen te spreecken. De Prince creegh van als advertentie ende t'meeste dat hem gebrack tot syn voornemen was gelt / want het selve het principaelste is inder Oorloghe. Niet te min hy en heeft niet gheslapen soo wel om gelt als om andere nootdruft te becomen ende heeft oversulcx aen Jonckheer Diederich Sonoy een instructie ghesonden van t'gunt hy ettelycke Edeluyden ende andere vertroude persoonen van synen wegen soude voorhouden ende verclaren / ten voorschreven eynde dienende. Ende heeft oock gelycke Instructie aen andere persoonen gegeven / dewelcke (volghende de selve) haer best ghedaen hebben / omme soo wel Edelen als andere daer toe te beweghen.

Alsoo hebben sy met dese middelen eene goede somme gelts te wege gebracht ten behoeve van dese voorghenomen saecke / maer wat wast / ten mocht niet veel helpen totte notelicheyt van dese grootwichtighe saecken / ende en was niet ghenough omme het volck te moghen ghemonstert crijghen ende onder Eede brenghen / derhalven de saecke vast vertoghen werdt / tot groot na-deel / met t'welck oock vele gelts t'soecke werde gemaeckt / tot dat eyntelijc de Coninc van Vranckrijck den Prince leende twee-hondert-Duysent Croonen tot vorderinghe van dese saecke / die hy hem naemaels geschoncken heeft.

Joncker

Joncker Willem van Treslong hebbende volgende syne Commissie vanden Prince van Orangien toegerust een Schip van Orloghe daer op hy als Capiteyn commandeerde / is daer mede op den thienden Februarij uyt het Vlye t'seyl ghegaen in meeninge omme naer Tessel te loopen / van alsoo het seer vroos / soo heeft het Ys hem bedwongen te loopen te Wieringhen / daer lach hy tot inde Maert / gaende met syn volck daghelijcx op't Lande eeten ende drincken / sonder dat hy van daer conde vertrecken / want het vroos inden selven tijdt gheweldighen hert / t'welck verstaen zijnde vanden Grave van Bossu Stadt-houder van Hollant in plaetse vanden Prince van Orangien aendezijde vande Hertoge van Alva / heeft aldaer gesonden dẽ Vice-Admirael Jan Symonssz Kol met vier Vaendelen Soldaten / meenende het voorschreven schip met alle het volck te vanghen. Dese quamen daer soo onversien dat sy by naer den Capiteyn met het meeste volck / t'welc te Lande was souden hebben verrast ende ghecreghen / ende en hadden naulijcx tijdt te Scheep te comen / maer quamen noch meest al t'Scheep uytghenomen haer-luyder Constabel die van selfs wech liep by de vyanden. Dese Capiteyn nu aldaer ghecomen zijnde schickten een Bode aen't Schip ende dedent op-eysschen. Treslong gaf quade antwoorde ende seyde dat hy op haerluyden niet en paste / hy en wilde Schip noch Goet niet verlatẽ / ende en hadde voor haer luyden niet dan cruyt ende loot ten besten / t'welck verstaende zijn sy al t'samen daer op aengecomen om het Schip aldaer in't Ys bevroosen legghende te bevechten ende nemen: Maer Treslong schooter soo gheweldich uyt met syn Geschut / datse seer haestich ende met vreese achter den Dijck gheweecken zijn / daer naer hebben sy veel Praemkens ende Sleden met aerde op't Ys ghebracht ende Gheschut / ende schoten wel vier hondert ende acht ende tachtich schooten op het Schip sonder t'selve yet te connen crencken / want sy en dorsten niet te nae onder Treslongs Geschut comen / doch wert de Schipper vanhet Schip geschooten / dewelcke sy als een Vrouwe hulden ende met Camers van Basen aen armen ende beenen gebonden deden in't water sincken. Treslongen Volck arbeyden seer met bijten ende anders om t'Schip los te crijghen ten aenghesien van hare vyanden / die soo naer niet en dorsten comen dat sy't conden beletten. Ten lesten quamen sy los ende schietende geweldelijcken begeckten sy haere vyanden ende voeren t'Zeewaerts inne sonder yemandt anders dan de voorschreven Schipper verlooren te hebben t'welc groot wonder was / ende zeylden voorts in Engelandt. Terwijlen Teeslong aldaer te Wieringen lach / soo hebben die van Wieringhen op eenen nacht seventhien Soldaten van Treslongs volck die wat moet-willich waren gheweest doot geslaghen ende vermoordt / ende quamen voorts by Treslong daer hy sonder veel volcx was ende dwonghen hem te sweeren / dat hy t'selve nimmermeer soude gedencken ofte wreecken.

Middeler tijt isser seer grooten twist gheweest tusschen den Hertoghe van Alva ende de Coninginne van Enghelandt. De Hertoghe beclaechde sich seer van weghen den Coninck dat zy de Zee-roovers ende Rebellen des Conincx van Spaengien aldaer opentlijck toe liet / ende dat zy de

goederen

goederen die sy den Nederlandtschen Cooplupden ende andere benamen aldaer vercochten / ende hielt seer instantelijck aen dat hare Majesteyt daer in versien soude. De Coninginne soeckende d'Oorloge tusschen den Coninck van Spangien ende haer te schouwen / ende van haer Landt te wenden / dede by openbare publicatie ghebieden datse souden vertrecken / verbiedende oock wel seer strictelijcken dat niemandt van haer Ingesetenen henlieden en souden Huysen / nochte Herbergen noch oock Bier / Broot / noch oock eenighe andere Victualie vercopen / waer door sy-luyden ghedrongen zijn geweest omme van daer te vertrecken. De voorschreven Capiteyn Tresling was aldaer eerst aengheconen als dese publicatie was gheschiet.

Willem Grave vander Marck Heere van Lume / was nu Admirael vander Vloote die de Prince van Orangien aldaer in Enghelandt hadde / dese by hem vergadert hebbende alle de Schepen aldaer zijnde / daer van Capiteynen waren Bertholt entes van Mentheda zynen Vice-Admirael / de voorschreven Jonckheer Willem van Treslong / Joncker Jacob Cabbeljau / Guilliaeme de Grave van Gent / Capiteyn Lop / Jan Claesz Spiegel / Niclaes Ruychaver / Jan Symonsz / Wouter Fransz / Focke Abels / ende Jan Abels / Capiteyn Daem / Roobel / Maerten Merous / Gillis Meeltman / Henrick Thomasz / Capiteyn Geleyn / Ellert Vlyehop / Marinus Brant / Capiteyn Jelmer / Bruyn vā Utrecht / Cornelis Lousz van Everdingen / Oom Hedding / eñ D'ovelens / dese syn t'samen uyt Enghelandt ghezeylt met een goede wint in meeninghe zijnde omme naer Noort Hollandt te varen / het ware op Enchuysen oft elders daer sy souden moghen aencomen / sommighe meenden sy souden in Tessel varen omme daer eenighe Placcaet Schepen te nemen ende te verstooren veerthien ofte vijfthien Oorlogh-Schepen vanden Hertoghe van Alva. Tusschen weghen namen sy twee Schepen comende uyt Spaengien / maer alsoo hen de wint contrarie liep / soo werden sy te rade de Maes te kiesen ende quamen eerst den eersten Aprilis des achtermiddaeghs ontrent te twee uren twee Schepen de Maes in / ende streken voor t'Brielsche Hooft. Dese twee waren Marinus Brant ende Daem / daer naer quamen de reste in als sterck wesende ses ende twintich Schepen / daer by ghereeckent de twee genomen Schepen. Die vanden Briel ende die van Maeslantsche-sluyse waren seer verwondert van soo veel Schepen te sien incomen / geen ding minder denckende dan dattet de water-Geusen (soo mense noemde) waren / meenden eerst of het Coopvaerders waren die deur contrarie wint aldaer aenquamen dan werdent haest gheware. Op Maeslantsche-sluyse was eenen ghenaemt Jan Pietersz Coppestock / de welcke met eenighe Coopluyden soude inden Briel varen / dese siende so vele Schepen aldaer aencomen / seyde teghen de Coopluyden dattet mosten de Geusen wesen ende gheen Coopvaerders naer hy sien conde / waeromme de selve niet vorder en wilden: hy dan die verlaten hebbende roeyde daer naer toe / ende vraeghde terstont naer Capiteyn Treslong / ende by hem ghebracht zijnde heeft hem welcomen gheheeten. Treslong brachte hem byden Grave vander Merck ende seyde dat dese Man bequaem was om hem t'employeren tot haer voornemen. Sy sonden desen Jan Pietersz Coppestock / binnen den Briel aende Magistraten ende gaven hem het Signet vanden voorschreven Treslong mede / t'welck aldaer wel was bekent byde Magistraet deur dien Joncker Jasper van Treslong desen Treslongs Vader / in syn

leven

leven aldaer Baliu over de selve Stadt ende Eylant gheweest was / de Poorte was ghesloten doch hy werdt inghelaten / elck liep hem naer om te hooren wat hy soude willen segghen / d'eene sprack hem wel toe / d'ander qualijck / comende nu op het Stadthuys daer de Magistraet verghadert was / seyde hy hoe dat de Grave vander Merck / Treslong ende d'ander Capiteynen vanden Prince van Orangien hem aldaer hadden belast aen henluyden te gaen ende te segghen datter twee van henluyden souden buyten aen t'Hooft comen / met henluyder spreecken / sy beloofden de selve wederom vry ende vranc te laten passeren sonder haer yet te misdoen / want sy quamen daer seydense om haer te verlossen vandē Tienden penninck ende te beschermen voor den Hertoghe van Alva ende de Spaengiaerden / tot een seeckerheyt toonden henluyden het Signet van Treslog t'welc wel bekent was : hem wert afgevraeght hoe sterck sy waren / hy meer uyt lichtveerdicheyt dan met voorberaden ghemoede seyde / datse wel vijf duysent sterck waren / dit maeckte terstont eenen vreesselijcken schrick ende vervaertheyt / niemandt en wilde heen / eyntlijck daer gincker twee mede buyten in een Huysinge tusschen het Hooft ende de Stadt. De Grave vander Merck eyschte de Stadt op uyt den naem vanden Prince van Orangien als Stadthouder des Coninckx over Hollandt / ende men gaf se twee uren haer beraet ende lietense wederomme binnen gaen / maer wat wast de schrick ende vreese was soo groot inder Stadt dat niet alleen de Geestlijckheydt / maer oock de Borgheren pacten ende sackten alle dat sy in haest conden ende liepē de Suytpoorte uyt met Wagen ende Peerden / soeckende een goet hennecomen. Die Geusen quamen vast op't Lant ende aende Poorten / ende vraeghden vast aende Borgeren / diese opte Muyren saghen of mense soude inlaten dan of sy haer selven inhelpen souden moeten. De antwoorde wert vast vertogen want de Magistraten bemerckende dat de rijckxste Borgerye vast verliep ende dat de andere geneghen waren om henluyden in te nemen / verliepent mede ende sagen om een goet heencomen / sulcx datter nauwelijcx vijftich Borgeren inder Stadt en bleven / die van buyten geen antwoort crijghende naer het ghegheven respijt / vreesden oft sy haer mochten versterckẽ ende willen resisteren / namen cort beraet om haer selven Meesters te maecken / aldus werden sy in twee deelen gedeylt. Treslong tooch met een deel volcx om naer de Suydt-Poorte daer het volck met haer goet uytghevlucht waren / daer vant hy Johan van Duvenvoorde Rentmeester vanden Briele in meeninge om mede te vluchten / die Soldaten wilden hem deur-schieten / maer hy werdt van Treslong ghesalveert / ende wederom inde Stadt in syn Huys ghebracht : aende Noordt-Poorte was Robol die alreede met Tacken / Rijs / Pec / ende Strop de Poorte aen brandt hadde ghesteecke / liepen voorts met een stuck van een Mast de Poorte open. De Grave vander Merck quam aldaer met een deel volcx ende syn Luycksche Walen inne / ende Treslong aen die ander sijde des avondts tusschen acht ende neghen uren / sy waren sterck in als die daer binnen quamen ontrent twee Hondert ende Vijftich Mannen / de Luycksche Walen waren fraye ende cloecke Soldaten / doch seer moetwillige boeven / d'ander waren vast sober in't habijt ende meest al Nederlanders die uyt het Landt ghevlucht waren / ende hen-luyden op dese Schepen hadden begheven / in't in-nemen en deden sy geene Borgeren schade / maer sochten naer Papen ende Monicken / des anderen daeghs liepen sy inde Kercken ende sloegen de Beelden aen stucken / namen ende

roofden

roofden die Kerckelijcke ende Geestelijcke goeden / Cappen / Choor-cleederen /
Kasuyffelen / ende Mis-ghewaet / ende brachtent te Schepe / jae stelden haer niet
anders aen dan oft sy weder wilden vertrecken / t'scheen oock wel dat de Grave
anders geen meeninghe en hadde dan om de Stadt ende t'Landt daer ontrent
te plonderen ende berooven / ende daer mede wederom te vertrecken / want hy
achte die plaetse niet houbaer te zyn teghen de Spaengiaerden: maer Tresiong
ende eenighe andere Capiteynen die de gheleghentheyt der Stede ende t'Landt
aldaer beter bekent was / rieden den Grave aldaer te blijven / ende datmen den
Prince om hulp ende assistentie schrijven soude / want de plaetse te wel ende be-
quaem gelegen was. In sulcker voegen dat sy den derden dach een verbont
met ten anderen maeckten om te houden totten laesten toe.

Alsoo haelden sy een deel Gheschuts uyt de Schepen / versaeghen de Stadt
wat inder haesten / wel wetende datse soodanighen Vyant hadden die se niet lan-
ge soude laten berusten. In dese Stede vanden Briel hadden de Somer te vooren
twee Vendelen Spaengiaerden gelegen / de welcke de Hertoge van Alva ontrent
in November daer uyt ghenomen ende tot Utrecht ghesonden hadde / met noch
ses andere Vendelen Spaengiaerden / niet datse tot Utrecht van doen waren /
maer alleen om die van Utrecht te quellen / maer het hadde hem beter gheweest
dat hyse alhier gelaten hadde / soo en soude hy dese Stede niet verlooren hebben.
Als dese tijdinghe nu te Bruyssel quam ter ooren vanden Hertoghe van Alva /
waren die van Bruyssel eensdeels verblijt / want hy even inden selven tijt doende
was omme den thienden penninck aldaer in te voeren / alsoo sy verhoopten dat
hy nu ander werck soude crijgen ende haer wat laten berusten. Ja men hoor-
de vast onder de Borgheren hier ende daer tot syn spot aldus rijmen.

Den eersten dach van April
Verloos Duc d'Alba synen Bril.

Maer hy maeckte daer weynich wercx af / hoe wel het hem niet wel naer synen
sin en was / doch hy liet sich bedunncken dat hyse wel haest wederomme verjagen
ende te Lande uyt drijven soude / ghelijck hy tot meermaels ghedaen hadde / dan
hy wilde haer niet langhe laten nestelen / doch het gingh hem heel anders dan hy
meende / hy schreef terstont aenden Grave van Bossu tot Utrecht dat hy mette
Spaengiaerden aldaer leggende terstont optrecken soude naer den Briel toe en-
de die Rebellen ende Geusen verjaghen / sulcx dat die van Utrecht oock deur dit
innemen vanden Briel onversien verblijt werden / ende vercregen van selfs t'ge-
ne sy deur langhe ende menichfuldighe sollicitatien niet en hadder connen ver-
werven / ende dat oock recht te tijde / want soo dit schrijven vanden Hertoge van
Alva van het optrecken der Soldaten des Woensdaeghs savonts binnen Utrecht
quam / soo is daer oock een aenslach der Spaengiaerden aenden dach gecomen /
te weten: die Spaengiaerden ten achteren wesende wel seventhien ofte achtien
Maenden Soldijs / hadden secretelijck eenen Elect ghecoren ende souden haren
Cornel ende Capiteynen ghevanghen ghenomen ende die Stadt gheplondert
hebben / soomen seyde: dan alsoo de Cornel ende Capiteynen hier van ghewaer-
schout waren / hebben t'selve voorcomen / want sy hebben des Woensdaechs nachts
een vande principale Hoofden / diemen seyde dat hare Electo soude zijn geweest /
van den bedde doen halen / ende gebracht in't Logement vanden Cornel / alwaer
hy in jeghenwoordicheyt van alle Capiteynen ondervraeght / ende schuldich be-

 bonden

vonden zijnde/ghewoorght wert/ende des morghens vroech metten daech alsoo doot voor het Stadt-huys opte plaetse ghelept in't openbaer/ hebbende op zijn borst op een pampier in Spaensche tale geschreven d'oorsaecke waeromme hy gedoodt was/aldaer hy also bleef leggen tot over middachtoe. De Spaengiaerden hadden voor een maniere dat eenige van henluyden tot twintich of dertich oft meer toe opten Witten Donderdach snachts haer selven met een schijn van groote devotie langs der straten gingen geesselen met eene geessele van koorden/ ghecleet wesende met een cleet daer toe gemaeckt/ hebbende den rugge bloot/ende geesselende sich selve datse wonderlijcken seer bloeyden/werdē belept met vele Toortsen voor haer ende ter zijden haer/ gaende van de eene Kercke in d'ander/ gelijck ick upt nieusgierichept met vele hondert andere gesien hebbe. De spraecke was doe binnen Utrecht dat sy haren aenslach souden te werck ghelept hebben ter selver uren als dese geesselinge den navolgenden nacht soude hebben geschiet. Des selven daechs naer middachs vertrocken de Spaengiaerden noch upter Stadt van Utrecht / tot hare groote mis-contentement / maer tot groote blyschappe der Borgeren van Utrecht/ de welcke wel wenschte ende Gode heymelijck inder herten baden/datse mochten so vele mette Geusen te doen vinden/ datse niet en mochten weder keren. Als nu de Grave van Bossu mette Spangiaerden upt Utrecht was vertrocken/so is hy sterck wesende thien Vaendelen/ kloecke ende ervaren Soldaten / ghecomen soo op de Maeslandtsche sluyse als Schiedam / van waer sy voorts over voeren eensdeels te Heenvliet eñ eensdeels te swerte Wael/ende leyden haer Schepen opten hoeck van Bernisse/een water alsoo ghenaemt/ ende zijn alsoo sonder eenighen wederstandt op't Eylandt van Voorne (in't welcke de Stede vanden Briele gelegheñ is) ghecomen/ want die Geusen en dorsten hen het opcomen des Landts niet beletten/alsoo sy haer daer toe niet sterck ghenoech en kenden. Maer te voren wel verseeckert zijnde/datse niet langhe onbesocht en souden blijven / hadden de voor-stadt aende Suydt-Poorte afghebrandt/ ende de Boomgaerden in Nieulant ommegehoudē. De Spaengiaerden nu te Lande zijnde togen nae de Stadt toe ende staecken de woninghe van eenen Lenaert Thonissz aen brandt. De Grave vander Mercks volck hielden de Boomgaerden voor de Stadt inne daer sy upt schooten onder de Spaengiaerden. Eenen ghenaemt Rochus Meussen wesende stede Timmerman van den Briele liep ende spranck int water ende sette het Nieuwelantsche sluyskien open/ eenighe segghen dat hy't met een bijle in't water aen stucken hackte/daer deur quam terstont soo vele waters in't Lant loopen dat de Spangiaerden die binnen-weghen niet en mochten ghebruycken / maer mosten haer opten Nieuwelantschen dijck begheven naer de Suydt-Poorte/treckende evenwel nae de Stadt/maer werden soo gegroet van die van binnen met grof Gheschut/dat haer den haestigen moet wat vercoeldē: middelertijt wesende Paeschavondt soo was Treslong ende Robel met een deel volcx gevaren ende staecken eenighe Schepen in Bernisse daer de Spaengiaerden mede overgecomen waren in brande/boorden eenige inden gront/dereste (overmits den haeste) bonden sy los ende staeckense van Lande/t'welck de Spaengiaerden verstaende eñ siende dat het water in't Lant hoogher werdt/cregen sulcken vreese dat sy meenden dat sy alle souden hebben moeten verdrencken / indien sy aldaer langher bleven. Derhalven sy al t'samen sonder ordre de vlucht namen / liepen ende swommen

deur

deur Bernisse / hinghen aen eenighe schupten die daer noch waren / ende liepen over Nieu-Beyerlandt door slick / door slob / door dick en dun / sulcx dat eenighe (doch weynich)) verdroncken / ende in't slic versmoort bleven. Die van binnen souden de Spaengiaerden in dese onordeninge ende vlucht wel groote schade eñ afbreuck hebben connen doen / dan de Grave vander Merc en dorste al het volc niet uyt laten trecken / vreesende dat de Borgeren ende Huyslupden die inde stadt ghevlucht waren / haer souden hebben mogen buyten sluyten. Dese Victorie teghen de Spaengiaerden / was oorsake dat die Geusen groote moet ende couragie ende eenen grooten toeloop cregen van volcke ende oock van vele geboefte: als sy nu dese Victorie verkreghen hadden bedreven sy veel vreuchde. Daer naer deden sy alle de Huyslupden van t'Eylant monsteren den tweeden Paeschdagh / ende swoeren malcanderen te assisteren ende de Stadt te bewaren tot behoef vanden Prince van Orangien als Stadt-houder van Hollant van wegen den Coninck van Spaengien: de Grave swoer eerst / ende daer na de Huysluyden / Voorts maeckte sy schuyten ende scheepkens toe / roofden ende plonderden daghelijcx op de stroomen / sy haelden oock de Clocken van alle de Dorpen vant geheele Eylandt. Onlancx daer naer brochten sy derthien Monicken inden Briel ghevanghen die sy by Worcum ofte daer ontrent ghecreghen hadden / te wetē: Pater Nicolaes Pijck Guardiaē van Gorcum / Hieronimus van Weert / Nicasius Hesius / Wilhelmus Danus / Theodoricus Eyndanus / Godefridus Hoermaer / Anthonius Hoermaer / Godefridus Mervel / Franciscus van Brusel / Broer Pieter van Asca eñ Cornelis van Wijck twee Leeken / met noch twee andere Minnebroeders / welcke alle met noch een Regulier ende Cathuyser van Delft / mitsgaders Meester Cornelis vanden Bossche Pastoor van Gorcum / eñ noch eenighe andere de welcke al t'samen naer vele aenghedane smaet ende verdriet door bevel vanden Grave vander Marck ghehanghen werden binnen den Briele in't Reguliere Clooster int Molen-huys / gaende nae der doodt mosten de Letania singhen ende werden gesloten ende ghestaghen ende met veel vileynighe woorden aengesprooken / tot groot miscontentement ende onghenoegen vande goede Borgeren, die eenen grooten schrick hadde van soodanighe wreetheydt.

De Prince van Oraengien de tijdinge van het innemen vanden Briele verstaende / en was niet wel te vreden / dat de Grave vander Marck sulcx sonder syn bevel ende last ghedaen hadde / uyt oorsaecke dat hy vreesde dat daer deur syne voorghenomen aenslaghen die hy int werck stellen wilde / daer toe hy noch niet gereet en was / soude te niette gaen / oft dat de vyant daer deur wacker soude werden ende op syn hoede zijn zoude / daer hy nu slapende was ende hem niet vele en achte / maer wetende hoe veel aende selve Stede was geleghen ende kennende de bequaemheydt van dien / daer toe hy oock selfs aenslagen op voorhanden hadde / ende wel wetende dat de Ingesetene des Lants inden Quartieren seer ghenepcht waren tot veranderinghe deur den haet die sy droegen tot den Hertoge van Alva: Soo heeft hy aenden Grave doen schrijven ende hem belooft hulpe ende assistentie te seynden / schreef mede aen allen syden datmen hem doch in haeste bystant doen souden met volck / al eer hy vanden vyant overvallen werde. De Grave vander Marck schreef oock om hulpe ende

 assistentie

assistentie aen verscheyden ghevluchte Edellupden / ende creerh alle daghe meer ende meer volcx.

De Spangiaerden alsoo met schanden ghevlucht zijnde vanden Briel ende uyt het gheheele Eylandt van Voorne/quamen nat beslijckt ende moede ontrent Dordrecht/ daermen haer den ingauck mette beleefste middelen afsloech ende weygerde. De Grave van Bossu was seer perplex ende verslagen om dattet hem alsoo mis-luct ende buyten syn meyninge gegaen was/ende vreesende soo hy dat Quartier verliet/dat sy wel meer Steden in hun ghewelt crijghen souden moghen / soo is hy ghecomen mette voorsz Spaengiaerden voor Rotterdam/ meenende daer binnen te comen/ dan den inganc wert oock hen ghewepgert door den Borgeren/ de welcke vreesende dat sy teghen haren dauck souden moghen overweldicht werden/ hebben hen in Wapenen ghestelt omme de selve buyten te houden / t'welc de Grave verstaende liet sich duncken dat het beter was met list te versoecken hoe hy best de selve Spaengiaerden daer binnen soude brenghen/dan met ghewelt yet aen te vanghen/derhalven hy met sommighe van syn Edellupden inde Stadt ghelaten zijnde byde Overheydt aenghehouden heeft datmen syn Soldaten door de Stadt soude laten passeren/ want hy hadde gheschickt elders te trecken: Maer de Borgheren t'selve verdacht zijnde meenden sy conden wel aen d'een syde buyten om trecken. Niettemin nae veel beradinghe ende overweghinghe / zijn sy veraccordeerdt als dat de Spaengiaerden niet een oft ten hoochsten twee Corporaelschappen teffens souden door de Stadt trecken/de welcke wederom uyt der Stadt zijnde/souden weder andere deur trecken totten laetsten toe. Onder welck d'erele de Spaengiaerden al ghereet buyten de Poorte in Wapenen staende / ende d'eerste Corporaelschap inghelaten wordende/soo zijn al de selve met soodanighen Furie inde Poorte ghedronghen/ dat die wachte der Borgeren inde Poorte ghestelt/ de selve niet en conden sluyten: Maer overweldicht werden / alsdeen (seytmen) dat de Grave van Bossu selfs mette Poengiaert die hy hadde eenen vander wacht ghenaemt Swert Jan een Smit van syn hantwerck wesende / die daer de vierichste scheen/om de Spaengiaerden te keeren/ doot gheslaghen heeft / ende zijn voorts eenige vande Edellupden ende andere die hem volchden/ met haer blote gheweeren inde Wacht gevallen / vande welcke sy sommige doot smeten ende sommighe ter Stadt uyt ghestooten hebben: In sulcker voegen de Poorte ingenomen wesende/zijn de Spaengiaerden voorts al t'samen met ghewelt inde Stat ghedronghen/ende hebben vele Borgeren die sy in Wapenen vonden in het eerst innecomen doot gheslaghen ende vermoort / men acht de dooden tusschen drie ende vier hondert gheweest te zijn. Dit is gheschiet opten neghenden April. Ick en behoef alhier niet te verhalen wat moetwille sy aldaer bedreven hebben mette Borgheren / Vrouwen ende Maechden / ende inden Borgheren Huysen / den tijdt die sy aldaer ghelegen hebben / Want sy aldaer ghebruyckt hebben alle de licentie ende ongheregheltheyden diemen soude connen bedencken / vande Borgheren te dreyghen/slaen/ smijten/ ende af te dringen alle datse wilden hebben sulcx dat vele Borgeren voor gheluckich estimeerden/die ghene die int innecomen doot ghebleven waren/ deur dien sy dese moetwillicheydt niet en dorsten

aenschow-

aenschouwen/nochte onderworpen wesen dese ondraechlijcke slavernye daer sy
toe ghecomen waren. Eenighe dagen naer dat sy tot Rotterdam alsoo inghe-
comen waren/namen sy seeckere plaets in ghenaemt Delffs-haven/ t'welc byde
Geusen te vooren inghenomen was geweest / daer sy oock vele onmenschelycke
wreetheyt over d' Ingesetenen bedreven. De Grave van Bossu / wesende een
Nederlants Heere/was vande Inghesetenen des Lants redelijck bemint/maer
deur dese daet heeft hy sich selven eenen grooten haet opte hals ghehaelt/byson-
der onder de Hollanders daer over hy byden Hertoghe tot Gouverneur gestelt
was.

Naer dat de Stadt vanden Briele eñ het Eylant
van Voorne by den Grave vander Marc verovert was gelijc geseyt is/ ende dat
de Hertoghe van Alva gedelibereert was die Stadt van Vlissingen in Zeelant
met een gheweldich Fort ofte Casteel te verseeckeren/ waer van die fondamen-
ten alrede ghelept ende boven der aerde ghebracht waren/ so is den haet van die
van Vlissingen jeghens den Hertoghe van Alva/ daghelijcx vermeerdert, maer
hy nerghens min op passende dan opte clachten vande Ingesetenen des Lants/
dacht daer meerder volcx te seynden dan daer was / want daer laghen eenighe
Walen inder selver Stadt/ over sulcx heeft hy aldaer gesonden eenighe Spaen-
sche Fouriers / omme de Logysen te beschrijven ende te doen bereyden daer de
Spaengiaerden die volghen souden logeren mochten. Hier door quam eenich
rumoer onder t'volck/ sommige seyden datse in erger slavernye souden werden
ghebracht/dan eenige Natien ter Werelt/ ende datmense soo met Soldaten als
mettet Casteel beswaren soude/datter gheen Stede in Nederlant alsoo beswaert
en soude wesen als sy-luyden/ eenighe daghen te vooren was aldaer inder selver
Stadt gecomen Iohan van Buyck Heere vander Herpt de welcke hem dagelijcx
voechde onder de Borgerye/ bysonder byde gheene die hem dochten dat tot ver-
anderinghe ghenegen waren / hy riet henluyden datse upte mont spreecken sou-
den datse geen Spaengiaerden en wilden innemen / hy seyde dat de Prince van
Orangien met eenen seer grooten hoop volcx alreede opde been was / ende hen-
luyden verlossen soude vande tyrannye des Hertogen van Alva / die niet anders
en sochte dan alle henluyder goederen in te slocken ende haerluyder tot armoede
te brenghen/ ten eynde sy gheene macht en souden hebben teghen hem te rebelle-
ren. Dese vermaninghen werden geerne gehoort byde sommige/ die terstont
daer noch vele meer by hingen/in somma de saecke wert soo gedreven dat eynt-
lijc de Walen die daer binnen lagen opten Paeschdach den sesten April ter Stadt
uytghedreven worden deur het ghemeen volck / ende alsoo den selven daghe het
Spaensche Garnisoen arriveerde voorden mont vande Havene/is het rumt er
meer eñ meer vergroot. De voorsz Iohan van Cuyck seyde tegen eenen yeghe-
lijcken thoont u nu mannelijcken/ want by aldien ghyluyden de Spaengiaerts
nu in laet comen/soo zijt ghy al t'samen om lijf ende levẽ/ende sult al t'samen als
Rebellen quader doot moeten sterven/want ghy hebt het nu soo verre gebrocht
dat ghy des Coninck Garnisoenen hebt uyt-ghejaecht / u luyden en mach gheen
ontschuldinghe helpen: heeft hy de Grave van Egmont ende Hoorne / die den
Coninck soo veel diensten hadde gedaen/niet ghespaert/meynt ghy dat hy u luy-
den sal sparen: daer was eenen die wat beschoncken was/ de welcke seyde indien

men hem een paer vanen biers wilde gheven hy soude seecker stuck Gheschuts opte Vesten leggende/onder de Schepen vande Spaengiaerts schieten/die Heere van Herpt gaf hem twee Daelders/ hy gingh heen ende schoot naer de Schepen. Hier door quam de vreese inde Spaengiaers/dat sy de zeylen optreckende ende de touwen daer sy mede vast ghemaeckt waren afsnydende / niet liever en saghen dan hen op Middelburgh te salveren.

Anthonis van Bourgoengen Ridder Heere van Capelle / Catthem eñ Wacken/dese tyt Gouverneur van Zeelant / verstaen hebbende t'gunt die van Vlissingen bedreven hadden / is van Middelburch naer Vlissinghen getoghen ende meende met syn authoriteyt hen-luyden tot syn meeninghe te brenghen/ hy dede mettet cleppen vande Clock de Burgeren voor het Stadt-huys vergaderen/de wyle hy een seer wel-spreeckende Man was / heeft hy aldaer een Oratie tot het volck beginnen te doen/ende haer te berispen/ van dat sy haer so hadden vergrepen aen des Coninck Garnisoen / maer soo sy alsnoch terstondt wederom haer opten rechten wech keerden ende ten besten lieten raden/ soude alles vergeten eñ vergheven zyn/ want de Coninck was de goedertierentste Prince inde gheheele Christenheyt/ende hy soude haerluyder onschult soo doen aenden Hertoghe van Alva/datter henluyden gheen swaricheyt af comen en soude / presenterende sich selve daer vooren Borghe te stellen/ ende doende vele andere presentatien omme de Borgerye te beweghen. Maer de voorsz Cuyck ende eenighe anderen mede onder t'volck staende seyden hoort doch wat middelen men al gebruyckt omme u luyden te bedriegen eñ int Net te brenghen: Het ghemeen volck dese Oratie gehoort hebbende riepen ghelycker hant ende met luyder stemmen/jou/ jou/ spottende al t'samen metten voorsz Gouverneur/ t'welck de voorschreven Gouverneur hoorende wencte metter hant ende zeyde in effecte ofte deser gelycke woorden. O Borgers/Borgers /hoe luttel weet ghy wat ghy doet / het en is gheen cleyne saecke des Coninck Garnisoen buyten te sluyten eñ te verjagen/ ghy weet noch luttel des Coninck macht / ist dat ghy obstinaet blyft wat hebt ghy goets te verwachten/ want de Coninck en sal dat alsoo niet laten berusten : Maer soo ghyluyden daer inne nochtans volhert ende obstinaet blyft in u luyder voornemen/wat middel hebt ghyluyden doch om Oorloge te voeren tegen soo machtigen Potentaet/ eñ soo ghy al eenighe middelen mocht hebben / en weet ghy niet dat oock de wtgangen der Oorlogen periculeus zyn ende datse dicwils oorsake vande destructie ende onderganck der Steden ende verwoestinghe der Landen voortbrengen. Maer het was verde van daer dat hyse soude hebben connen met eenige redenen tot syn voornemen brengẽ ende haer doen veranderen/want sy niet alleen synen raet en hebben geheelyck versmaet / maer hebben hem oock sulck gelaet gethoont dat hy blyde was dat hy uyt haren handen ontquam/ende wederom ongeschent binnen Middelburch geraeckte.

Als nu de saecke so verre gecomen was soo hebben de Vlissingers de Werckmeesters vanden aengevangen Castele met hare knechten ende andere mede uyt de voorsz Stede doen vertrecken/die Materialen die tot bouwinge van't Castele ghedestineert waren haelden sy binnen de Stadt aende Poorten ende smeten daer aerde boven op die sy van het Casteel haelden/ oock het beghonnen Casteel t'welck al drie ofte vier voeten boven der aerden was / worpen sy ter neder ende raseerdent met sulcken haest ende Furie dattet wonder was.

Inde

Inde Heylighe dagen van Paesschen soo quam Pacieco de Opperste Ingenieur ende Bouwmeester vanden Hertoge van Alva tot Vlissingen niet anders wetende dan de Spaengiaerden en warender binnē der Stadt/ hy quam opt Lant syn Schip wert terstont ingenomen/ende den schat daer in wesende geplondert/ ende hy mette Spaengiaerden die hy by hem hadde gevangen ghenomen/waer van hy seer was verwondert/want hy en hadde niet met allen van dese veranderinge gehoort. Hy vraechden vast waer de Spaengiaerts waren/ maer hy en creech geen antwoorde naer synen sin/ hy hadde commissie soomen seyde omme aldaer Overste te wesen ende Capiteyn op den Casteele/men seyt dat by hem bevonden wert een Rolle oft Billet met alle de namen der geender die de Hertoghe van Alva noch wilde doen dooden in verscheyden Steden/ soo vanden Adel als vande voornaemste Borgeren/ andere seggen dat hy t'selve Billet gaende naede ghevanckenisse tusschen weghen secretelijc gescheurt ende de stucken heeft laten vallen.

Doe nu de saecke in desen state was soo hebben de Magistraten by haer ontboden den voorsz Cuyck/die welcke men meende te wesen Commissaris vanden Prince van Orangien/om te beraetslagen wat hem te doen stont tot haerluyder bescherminghe/dese riet datse terstont souden schicken hare Gedeputeerde aenden Grave vander Marck binnē den Briele/ ten eynde hy henluyden voort eerste soude assisteren met eenich volck van Oorloghe/ dien volghende is de voorsz Commissaris Cuyck op den elfden Aprilis met Brieven van Credentie vande Magistraet van Vlissingen naeden Briele gereyst/ende comende tot Dordrecht heeft van daer in alder diligentie eenen seeckeren Bode afgeveerdicht naer Wesel/ende voorts naer Dillenberch aenden Prince van Orangien/omme hem van allen desen te verwittighen. Inden Briele ghecomen zijnde/heeft hy aenden Grave syn brieven overghelevert/eñ te kennen gegeven den staet eñ gelegētheyt der Stede van Vlissingen/ende versocht dat hy in tijden ende stonden/soo't den noot vereyschte de voorsz Stede met seecker Garnisoenen soude willen assisteren. Daer inne de Grave eerst swaricheyt maeckte deur dien hy noch niet veel volcx en hadde te ontberen/ ende het nieu volck dat hem vast by quam was niet wel ghewapent/ maer verstaende dat die van Vlissingen henluyden wilden Wapenen/ was te vreden / wanneer sy-luyden souden begeren henluyden volck te seyndē met welcke rescriptie de voorsz Commissaris/ wederomme naer Vlissingen ghereyst is. Corteling daer nae soo is Capiteyn Willem van Bloys gheseyt Treslong deur last ende met Commissie vanden Grave vander Marck in date den xx. Aprilis met drie Schepen met volcx naer Vlissingen ghetoghen/ sterck wesende in als stijf twee hondert Mannen heel ongewapent/zijnde meest ghecleet met Cappen ende Casuyfelen der Geestelicheyt/ wesende meest al Borgeren van Rotterdam/ Delft/Haghe ende uytten Briel/ ghehaelt zijnde by twee Capiteynen vande Stadt van Vlissingen/d'eene ghenaemt Vinck/ende d'ander Vliech. Voor Vlissingen comende werden sy aldaer opter stroom met geweer voorsien ende ghemonstert/ende alsoo voorts inder Stadt ghebracht: de voorsz Treslong dede den ghevangen Pacieco met noch twee andere Spaensche Edeluyden die met Pacieco aldaer gevanghen waren aen een Galge hanghen. Pacieco conde hem seer qualijcken ter doot begeven ende boot veel ghelts tot Ransoen omme t'leven te moghen houden/ dan het was al te vergeefs/ soo waren sy

op

op hem verbittert/oock de voorsz Treslong gedachtich zijnde hoe dat de Herto-
ghe van Alva synen Broeder Johan van Treslong hadde doen dooden in Ju-
nio 1568. wilde hem hier over nu wreecken / achtende dat hy den Hertoghe van
Alva niet veel meerder spijts en mochte aendoē/dan dat hy synen oppersten In-
genieur ende Bouweester ter doot bracht: sommighe seyden dat dese Pacieco den
Hertogen van Alva Huysvrouwen susters zoone was/andere seydē/dat hy neer-
Neve was vanden Hertoge / somma yder seyde t'zijn / hy riep seer deerlijck als-
men hem hanghen wilde/ dat hy een Edelman was / datmen hem t'sweert sou-
de geven, een van der Stadt genaemt Glaude hebbende des voorsz Pacieco Kap-
pier op't lijf/ende hoorende dat hy soo om t'swaert riep / meende dat hy om zyn
Kappier riep/seyde Signor climt vry op ick sal't Kappier wel bewaren/naer dat
syn Cleederen naer syn doot uytgetoghen waren/ ontviel hem een Gouden Ket-
ting/ de welcke Treslong dede coopen / van Robbrecht de Cock van Mereynen
Provoost aldaer. Dese dinghen gheschiet zijnde ende wel wetende dat de Her-
toge van Alva niet rusten en soude/ maer alle syn kracht aenwenden om die ont-
fanghen injurien met alder rigoreusheyt te wreecken/ hebben alle ordre ghestelt
die sy mochten te resisteren / ende hebben oock terstont soo wel den Prince van
Orangien in Duytslant als Grave Lodewijck van Nassau in Vranckrijck van
als veradverteert ende hulpe ende assistentie versocht / ende haer selven soo vele
ghesterckt als sy mochten. Daer-en-tusschen is Jonckheer Jeronimus van
t'Seraets Edelman en̄ Stal-meyster vanden Prince van Orangien uyt Vranc-
rijck binnen Vlissingen ghecomen met Commissie van Grave Lodewijck van
Nassau/omme over geheel Walcheren te moghen Gouverneren/hy bracht met
hem een goet ghetal Franchoyse ende Walsche Soldaten / oock warender uyt
Enghelandt ghecomen eenighe Engelsche Soldaten / sulcx dat die van Vlissin-
gen heel moedich gheworden zijn / ende en dachten niet meer omme den Crijgh
te wederstaen/ maer namen oock voor hen omme selve Oorloge aen te doen ha-
re ghebuyren indien sy haer niet mede en begaven tot wederstandt vanden Her-
toghe van Alva.

Corts hier nae hebben die van Enckhuysen oock ghewey ghert Duc d'Alffs Soldaten in te nemen. Daer na werdt de Stadt Medenblick van Joncker Diederick Senoy (als Luytenant vanden Prince van Orangien) ingenomen/ van ghelijcken Hoorn/Alckmaer/ Edam ende Purmurent.

Die vorder en̄ breeder van desen Handelinghe begeert te weten die lese de Historien van Pieter Bor ende Emanuel van Meteren.

